

APORTACIONS PEDAGÒGIQUES SOBRE DEURES ESCOLARS A L'ESTIU

El Col·legi de Pedagogs de Catalunya vol aportar perspectiva pedagògica al debat recurrent i controvertit sobre els deures escolars a l'estiu, amb el convenciment que no hi ha una resposta pedagògica unívoca atès que depèn de molts factors tant escolars com familiars de l'infant i adolescent.

Un tema que caracteritza el començament de l'estiu, després de les notes finals, és la continuïtat i per tant els dubtes de si, durant l'estiu, els alumnes han de seguir o no treballant, quant de temps, com i perquè etc. Els interlocutors i les opinions són diferents i diverses, mai no hi ha hagut un consens al respecte a no ser que es preguntí al propi alumne/a que aleshores sí que s'hi arribaria de ben segur, ja que pares, mestres, professors, pedagogs... tenen opinions enfrontades sobre aquesta qüestió.

Sembla clara la tendència respecte a aquells alumnes que han suspès alguna matèria -a Secundària- o necessiten reforçar les competències bàsiques -com les matèries instrumentals a Primària- on els mateixos docents donen indicacions i consells de treball a les famílies sobre què haurien de fer els seus fills i filles durant el període estival. En aquestes situacions hi ha més consens sobre que infants i adolescents necessiten reforçar conceptes, que no s'han arribat a assolir del tot al llarg del curs, fent-ho de forma més tranquil·la i mantenint uns hàbits d'estudi que poden facilitar l'entrada al nou curs.

Una altra cosa és debatre si s'ha de continuar encarregant treball per als que –en sentit figurat- “ja han fet els deures durant el curs” i han assolint nivells acceptables per seguir el següent curs sense dificultats, pel que seria lògic deslliurar-los de deures escolars i que poguessin gaudir de l'estiu. En general s'interpreta que “deures per vacances” acaba sent una extensió de feines repetitives semblants a las practicades a l'aula, i no ha de ser així, ja que les hores a classe han de ser suficients per l'aprenentatge de l'alumna/e. Sembla més racional que aquestes activitats d'estiu complementin el treball de l'aula potenciant la reflexió, el pensament crític, la cerca i selecció d'informació, la creativitat en entorns diferents i, si és possible, fer-ho en família.

La primera veu que s'ha d'escoltar és la dels mestres i professors, encara que també hi ha diferències d'opinió. Ells, amb força criteri, coneixen el ritme escolar i les necessitats de cadascun dels alumnes i poden aconsellar i assessorar als pares, però res més. Després serà la família la que disposarà i decidirà. I això forma part del tarannà particular, d'una sèrie de factors, de creences i de possibilitats ja que cada família és diferent i té circumstàncies diverses a l'estiu. I ha de ser així perquè és la família la primera responsable de l'educació dels seus fills i les vacances estivals és una gran ocasió per a demostrar-ho.

L'estiu és un moment per gaudir amb i dels fills, de compartir el seu treball i d'aplicar aprenentatges adquirits a l'escola. Hi haurà pares que considerin que l'estiu és llarg i hi ha temps per tot. Per això, demanarà als mestres i professors algun tipus de feina perquè treballi una estona cada dia. Possiblement acabi fent que fill/filla ompli el "quadernet d'estiu", quadern amb una barreja de tot plegat. Altres, enviaran als nens/es a colònies, casals d'estiu, estades i campaments, amb tota la càrrega educativa que comporta.

Sigui com sigui, el descans no significa absència d'aprenentatge, ans al contrari, a partir de qualsevol activitat es pot provocar ja sigui preparant el programa diari de les vacances, ja sigui revisant què falta a la nevera i el pressupost que es necessitarà per tornar-la a omplir o bé fent activitats amb el pare o la mare tant esportives i culturals com artístiques. Tot és susceptible d'aprofitar-se com a fet educatiu que és.

Així doncs, fer que el nen aprofiti les possibilitats de l'entorn on passa les vacances és força suggeridor. Des del punt de vista pedagògic programar visites culturals amb la família o visitar algun museu i conèixer els costums si s'està visitant una ciutat, o ajudar a conrear un hort, cuidar d'un jardí, explorar la natura, són activitats d'aprenentatge significatiu únics i, molts cops irrepetibles, per l'infant i/o adolescent.

Per suposat fer esport, començar a aprendre a tocar un instrument, dibuixar/pintar i fer bricolatge, fer encàrrecs i ajudar a casa, dedicar un temps al plaer de llegir i a les tertúlies familiars són activitats riques pedagògicament perquè estimulen la creativitat, l'autonomia i el vincle familiar. Totes i cadascuna de les activitats que propicien les vacances d'estiu col·laboren a desenvolupar les competències, habilitats i hàbits d'activitat intel·lectual dels infants i adolescents.

Les vacances són una oportunitat, pedagògicament parlant, per a promoure un aprenentatge, aquell que permet a l'infant i/o adolescent associar, descobrir, crear i, el més important del període estival, despertar la curiositat i emocionar-se per aprendre des dels seus propis interessos tot compartint-los en família.

Amb aquestes reflexions, el Col·legi de Pedagogs de Catalunya, pretén enriquir el debat obrint les perspectives pedagògiques de l'estiu com un període educatiu únic on l'aprenentatge hi és present i on la prioritat és donar resposta a les necessitats i interessos de fill i filla, respectant-se mútuament família i escola i les responsabilitats educatives de cadascuna.

JUNTA DE GOVERN

14 de juliol de 2016

Col·legi de Pedagogs de Catalunya